

Númer skjals:	VL-006
Útgáfa:	6.0, samþ. af framkvæmdastjórn SFS
Útgáfudagur:	25. janúar 2023
Síðast rýnt:	25. janúar 2023
Ábyrgðaraðili:	Mannauðsstjóri SFS

Viðbrögð við meintri óviðeigandi framkomu starfsmanns gagnvart barni í leikskóla, grunnskóla, frístundastarfi eða tónlistarstarfi

1. Tilgangur og gildissvið

Tilgangur verkferilsins er að tryggja rétt viðbrögð stjórnenda og starfsfólks á starfsstöðum skóla- og frístundasviðs Reykjavíkurborgar þegar kvörtun berst vegna meintrar óviðeigandi framkomu starfsmanns gagnvart barni, í leikskóla, grunnskóla, frístundastarfi eða tónlistarstarfi. Verkferillinn nær yfir alla starfsstaði skóla- og frístundasviðs.

Ávallt skal hafa það sem er barni fyrir bestu í fyrirrúmi þegar ráðstafanir eru gerðar sem varða börn, sbr. ákvæði 3. gr. laga nr. 19/2013 um samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins.

2. Ábyrgð

Stjórnandi starfsstaðar ber ábyrgð á meðferð mála er falla undir verkferilinn. Eigandi verkferilsins er mannauðsþjónusta skóla- og frístundasviðs.

3. Tilvísanir

Ákvæði í lögum:

Barnaverndarlög nr. 80/2002.

Barnalög nr. 76/2003.

Lög um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna nr. 86/2021.

Upplýsingalög nr. 140/2012.

Almenn hegningarlög nr. 19/1940.

Lög nr. 88/2008 um meðferð sakamála.

Stjórnsýslulög nr. 37/1993.

Lög nr. 19/2013 um samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins.

Lög nr. 77/2014 um opinber skjalasöfn.

Lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018.

Önnur lög sem við geta átt:

Lög um leikskóla nr. 90/2008.

Reglugerð um skil og miðlun upplýsinga milli leik- og grunnskóla nr. 896/2009.

Lög um grunnskóla nr. 91/2008.

Reglugerð um skil og miðlun upplýsinga milli leik- og grunnskóla nr. 896/2009.

Reglugerð um miðlun og meðferð upplýsinga um nemendur í grunnskólum og rétt foreldra til aðgangs að upplýsingum um börn sín nr. 897/2009.

Reglugerð um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í grunnskólum nr. 1040/2011.

Skrár:

Vistun gagna: Vista skal gögn máls í Hlöðunni eða viðeigandi samþykktu skjalavistunarkerfi. Ef ekki er til staðar samþykkt rafrænt skjalavistunarkerfi eru gögn vistuð eftir því sem við á í persónumöppum nemenda og starfsfólks.

4. Skilgreiningar

Foreldri: Með foreldrum er átt við þá sem fara með forsjá barns í skilningi I. kafla barnalaga. Um inntak forsjár fer samkvæmt ákvæðum barnalaga.

Barn: Með barni í verklagsreglum þessum er átt við einstakling yngri en 18 ára.

Starfsmaður: Með starfsmanni í verkferli þessum er vísað til einstaklings í ráðningarsambandi við starfsstað SFS sem vísbendingar eru um að hafi í starfi sínu sýnt af sér óviðeigandi framkomu gagnvart barni.

Miðstöð: Norðurmíðstöð, Suðurmíðstöð, Austurmíðstöð og Vesturmíðstöð.

Óviðeigandi framkoma: Hvers kyns óviðeigandi framkoma í garð barns. Dæmi: harkaleg framkoma, vanvirðandi orðbragð, lítillækkun, líkamlegt inngrip sem gengur lengra en þörf er á til að tryggja öryggi o.fl.

5. Framkvæmd

Stjórnandi ber ábyrgð á vinnslu mála er varða meinta óviðeigandi framkomu starfsmanns gagnvart barni og skal vinna það samkvæmt verkferli þessum. Aðilar sem koma að málinu, svo sem foreldrar barns og starfsmaður sem eiga hlut að máli, eiga að fá upplýsingar um ferilinn. Stjórnandi upplýsir fagstjóra í miðstöð um málið ef hann metur tilefni til. Stjórnandi getur leitað ráðgjafar hjá mannauðs- og lögfræðipjónustu SFS vegna málsins.

Stjórnandi kannar málið með því að afla upplýsinga um atvik hjá þeim sem leggur fram kvörtunina, meintum geranda, meintum þolanda og eftir atvikum vitnum og tekur niður atvikalýsingu sem aðilar undirrita.

Ef stjórnanda berast upplýsingar um meinta óviðeigandi framkomu starfsmanns gagnvart barni skal fara samkvæmt 17. gr. barnaverndarlaga nr. 80/2002 um tilkynningarskyldu til Barnaverndar Reykjavíkur vegna barnsins. Þar kemur fram að hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málum barna og verður var við aðstæður eins og lýst er í 16. gr. barnaverndarlaga sé skylt að tilkynna það barnaverndarþjónustu.

Í 16. gr. barnaverndarlaga kemur fram að skylt sé að tilkynna til barnaverndarþjónustu ef ástæða sé til að ætla að barn búi við:

- a. búi við óviðunandi uppeldisaðstæður,
- b. verði fyrir ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi eða
- c. stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu.

Stjórnandi heldur til haga mikilvægum upplýsingum og varðveitir skjöl til samræmis við lög nr. 77/2014 um opinber skjalasöfn.

Á starfsfólki hvílir þagnarskylda samkvæmt X. kafla stjórnarsýslulaga nr. 37/1993 og laga um leikskóla og grunnskóla eftir því sem við á og skal stjórnandi starfsstaðar brýna fyrir starfsfólki að gæta trúnaðar um málið og vinnslu þess. Þá ber að gæta að meginreglum um vinnslu persónuupplýsinga sem meðal annars kveða á um að vinnsla sé ekki umfram það sem nauðsynlegt er miðað við tilgang hennar. Í því felst m.a. að ekki beri að blanda fleirum inn í mál en nauðsynlegt er.

Sá sem verður var við eða fær upplýsingar um meinta óviðeigandi framkomu starfsmanns gagnvart barni skal láta stjórnanda starfsstaðar vita eða tilkynna beint til Barnaverndar Reykjavíkur, enda sé ástæða til að ætla að barn hafi orðið fyrir ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi, sbr. 16. gr. barnaverndarlaga. Hægt er að tilkynna á innri vef borgarinnar, sjá [hér](#), auk þess sem hægt er hringja í skrifstofu Barnaverndar Reykjavíkur í s. **411-9200** til að fá leiðbeiningar og aðstoð.

Ef grunur er um að barn hafi orðið fyrir **kynferðisofbeldi og/eða öðru alvarlegu líkamlegu eða andlegu ofbeldi ber að tilkynna mál til lögreglu og/eða Barnaverndar Reykjavíkur** sem metur hvort óska eigi eftir lögreglurannsókn.

5.1. Könnun máls

Viðbrögð stjórnanda skulu vera eftirfarandi eftir því hvert eðli meints brots er:

i. Grunur um kynferðisbrot

Ef grunur er um kynferðisbrot er brýnt að atvikið sé hvorki rætt við barnið né starfsmanninn, fyrr en starfsmenn Barnaverndar Reykjavíkur hafa talað við barnið og/eða metið stöðuna. Ef grunur er um kynferðisbrot skal senda starfsmanninn í launað leyfi á meðan málið er kannað.

ii. Grunur um ofbeldi eða aðra óviðeigandi framkomu

Vegna gruns um ofbeldi og/eða óviðeigandi framkomu starfsmanns gagnvart barni **aflar stjórnandi starfsstaðar upplýsinga um atvik** hjá þeim aðila sem leggur fram kvörtunina, meintum þolanda, meintum geranda og eftir atvikum hjá vitnum og skráir atvikalýsingu hjá sér sem aðilar undirrita. Leggja þarf mat á hvort tilefni sé til að færa starfsmann til í starfi eða senda hann í launað leyfi á meðan málið er kannað.

Ef tilkynnandi máls er annar en foreldrar skal stjórnandi starfsstaðar funda með foreldrum barnsins eins fljótt og hægt er og upplýsa þá um málið. Stjórnandi upplýsir foreldra barns um að það sé þeirra hlutverk að afla áverkavottorðs ef við á. Stjórnandi skal taka niður fundargerð vegna fundar með foreldrum.

Berist Barnavernd Reykjavíkur tilkynning á grundvelli 16. gr. barnaverndarlaga um að barn hafi orðið fyrir ofbeldi og/eða annarri óviðeigandi háttsemi af hálfu starfsmanns upplýsir Barnavernd Reykjavíkur skóla- og frístundasvið um tilkynninguna, sbr. 7. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37/1993, að því er varðar þátt viðkomandi starfsmanns. Barnavernd Reykjavíkur sendir tilkynningu sína beint til þess stjórnanda sem ber ábyrgð á vinnslu málsins og samhliða á skjalaver á netfangið sfs@reykjavik.is sem setur málið á stöðluðu málasmíðmáti í Hlöðuna. Aðgang að þeim málum hafa mannauðsstjóri, einn lögfræðingur í

lögfræðiþjónustu sviðsins og einn mannauðsráðgjafi í mannauðsþjónustu sviðsins. Sá síðastnefndi upplýsir skrifstofustjóra viðkomandi fagskrifstofu um málið.

Athugið að Barnavernd Reykjavíkur sendir skóla- og frístundasviði ekki upplýsingar um afdrif máls barnsins, svo sem hvort því er lokað, hvort fram fari könnun eða mál fari í meðferð. Foreldrar barns eru upplýstir af Barnavernd Reykjavíkur um framgang máls barnsins í samræmi við barnaverndarlög.

5.2 Leiðbeiningar varðandi samþættingu þjónustu í þágu barns

Við meðferð málsins ber stjórnanda að fylgja ákvæðum laga um samþættingu þjónustu í þágu barnsins, meðal annars með því að leiðbeina foreldrum og barni um samþættingu þjónustu, sjá nánar í 15. gr. laga nr. 86/2021 um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna.

Stjórnanda ber, ef við á, að benda á ráðgjöf og stuðning sem hægt er að sækja í viðkomandi miðstöð sem nýst getur barni og/eða foreldrum. Samþykki foreldris/foreldra þarf að liggja fyrir áður en stjórnandi leitar eftir þjónustu miðstöðvar til handa barni.

5.3 Viðbrögð gagnvart starfsmanni

Stjórnandi starfsstaðar **leiðbeinir** starfsmanni varðandi réttindi og skyldur og hvetur starfsmann til að leita sér stuðnings hjá sérfræðingi.

Stjórnandi **metur** í samráði við mannauðs- og lögfræðiþjónustu á skrifstofu skóla- og frístundasviðs hvort starfsmaður skuli sendur í leyfi á meðan könnun máls stendur, sbr. kafla 5.1 hér að framan.

Þegar könnun stjórnanda starfsstaðar er lokið **ákveður** hann hver viðbrögð eru gagnvart starfsmanni m.a. með hliðsjón af kjarasamningi (svo sem leiðbeinandi samtal, áminning eða uppsögn) og nýtur stjórnandi ráðgjafar lögfræðiþjónustu skóla- og frístundasviðs.

Nánar um ákvörðun um leyfi starfsmanns

Stjórnanda getur verið rétt eða skylt að ákveða að starfsmaður sé í leyfi á meðan á könnun máls stendur. Ákvörðun eða samkomulag um leyfi starfsmanns þarf að byggja á málefnalegum sjónarmiðum, hafa lögmætan tilgang og má ekki vera meira íþyngjandi gagnvart starfsmanni en nauðsyn krefur. Í þessu felst að ekki er heimilt að ganga lengra í ákvörðun um leyfi en nauðsynlegt er til að ná fram þeim tilgangi sem að er stefnt, svo sem um hvort og hve lengi leyfið skuli standa, hvort færa eigi viðkomandi tímabundið til í starfi eða ákveða að viðkomandi sinni starfi í fjarvinnu.

Ástæður leyfis starfsmanns í málum samkvæmt verkferli þessum geta til dæmis verið að:

- o ekki þyki heimilt að hafa starfsmann að störfum þar sem hann er grunaður um brot í starfi sem myndi, ef sannað er, leiða til þess að honum væri ekki heimilt að sinna starfinu.
- o það er mat stjórnanda að viðvera starfsmanns á vinnustað valdi skaða fyrir starfsemina.

A. Hafi starfsmaður verið settur í leyfi á meðan mál er í skoðun má horfa til eftirfarandi sjónarmiða við mat á því hvenær rétt er að hann kalla hann til vinnu:



- i. starfsmaður getur komið til vinnu ef könnun stjórnanda hefur leitt í ljós að ekki sé sannað að um óviðeigandi framkomu hafi verið að ræða. Ef mál er til rannsóknar hjá lögreglu eða Barnavernd Reykjavíkur getur verið ástæða til að framlengja leyfið þar til niðurstaða er komin í mál hjá þeim aðilum.
- ii. könnun stjórnanda hefur leitt í ljós að um óviðeigandi framkomu í garð barns hafi verið að ræða en hún leiði ekki til uppsagnar.

Almennt er ekki tilefni til að heimila starfsmanni að koma aftur til starfa ef til skoðunar er að víkja honum fyrirvaralaust úr starfi.

B. Í tilvikum meintra kynferðisbrota getur starfsmaður komið aftur úr leyfi þegar:

- i. lögregla, sem farið hefur með mál er varðar meint kynferðisbrot, hefur tilkynnt að rannsókn verði hætt þar sem ekki sé talinn grundvöllur til áframhaldandi rannsóknar, sbr. 4. mgr. 52. gr. laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála, og eins mánaðar frestur til að kæra þá ákvörðun lögreglustjóra til ríkissaksóknara er liðinn án þess að ákvörðun hafi verið kærð, sbr. 6. mgr. sömu greinar.
- ii. ríkissaksóknari hefur, í kjölfar kæru, staðfest ákvörðun um að hætta rannsókn máls er varðar meint kynferðisbrot.

Til álita getur komið að fara einnig skv. liðum B i og ii hér að framan í tilviki alvarlegra brota og skal þá haft samráð við lögfræðipjónustu skóla- og frístundasviðs.

5.4 Upplýsingagjöf varðandi mál

Meðan á vinnslu máls stendur heldur stjórnandi skrá yfir öll gögn máls. Skrá skal upplýsingar um málsatvik sem veittar eru munnlega eða viðkomandi fær vitneskju um með öðrum hætti ef þær hafa þýðingu fyrir úrlausn máls og er ekki að finna í öðrum gögnum málsins.

Við upplýsingagjöf, svo sem gagnvart foreldrum eða starfsfólki starfsstaðar sem **ekki** koma að meðferð máls, er stjórnanda **óheimilt að upplýsa um meðferð máls starfsmanns**, sbr. 1. mgr. 7. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012.

Upplýsingagjöf skal vera til samræmis við ákvæði upplýsingalaga nr. 140/2012, stjórnsýslulaga nr. 37/1993 og laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018.

Ef þörf þykir er heimilt að gefa starfsfólki og foreldrum þær upplýsingar að starfsmaður sé í leyfi.

5.5 Viðbrögð gagnvart barni og foreldrum

Þegar niðurstaða er komin í málið er það stjórnanda starfsstaðar að bregðast við með viðeigandi hætti, t.d. með því að boða foreldra barns á fund, greina frá niðurstöðum máls og loka málinu með formlegum hætti.

Ef foreldrar eða stjórnendur telja að trúnaður eða traust ríki ekki í tengslum við mál barns getur verið æskilegt að leita aðstoðar óvilhalls aðila með samþykki foreldra. Unnt er að leita ráðgjafar hjá skóla- og frístundasviði í miðstöð varðandi það að leiða málið til lykta þar sem aðferðum sáttamiðlunar er beitt. Ef til sáttameðferðar kemur er einnig unnt, að fengnu samþykki foreldra, að leita til miðstöðvar varðandi stuðning til handa barni og/eða foreldrum.

5.6 Meðferð gagna við vinnslu máls og formleg lok málsins

Stjórnandi starfsstaðar lokar málinu með formlegum hætti, gagnvart foreldrum og starfsmanni, t.d. með fundargerð sem aðilar undirrita.

Stjórnanda ber jafnframt að rýna aðstæður á vinnustaðnum að teknu tilliti til málsins sem kom upp og grípa til viðeigandi aðgerða ef tiltefni er til, svo sem varðandi breytt skipulag eða vinnulag.

Einnig vistar stjórnandi gögn máls í viðeigandi skjalavistunarkerfi. Ef upp koma álitamál varðandi persónuvernd eða meðferð persónuupplýsinga má fá ráðgjöf hjá lögfræðipjónustu skóla- og frístundasviðs eða vísa til persónuverndarfulltrúa Reykjavíkurborgar á netfangið personuverndarfulltrui@reykjavik.is. Einnig má vísa á persónuverndarstefnu Reykjavíkurborgar á heimasíðu borgarinnar sem sjá má hér: <https://reykjavik.is/personuverndarstefna>.

Undantekningarlaust skal haga skráningu mála sem unnið er með samkvæmt verkferlinum til samræmis við 27. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012. Í framangreindu ákvæði kemur meðal annars fram að halda þurfi til haga mikilvægum upplýsingum í tengslum við meðferð mála og ef taka á ákvörðun um rétt eða skyldur starfsmanns beri að skrá málsatvik. Stjórnandi skal sjá til þess að atvik séu skráð og varðveitt á starfsstaðnum svo og ferill máls og ákvarðanir sem teknar eru í kjölfarið, í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 og jafnframt lögum um opinber skjalasöfn nr. 77/2014.

Tryggja þarf öryggi gagna í hvívetna og gæta þess að þau séu ekki aðgengileg öðrum en þeim er þess þurfa vegna starfa sinna skv. lögum.

Við meðferð gagna ber að fara að leiðbeiningum um skjalavörslu grunnskóla og leikskóla og ákvæðum reglugerðar um miðlun og meðferð upplýsinga um nemendur í grunnskólum og rétt foreldra til aðgangs að upplýsingum um börn sín nr. 897/2009 auk reglugerðar um skil og miðlun upplýsinga milli leik- og grunnskóla nr. 896/2009 eftir því sem við á.

Með verklagsreglum þessum falla úr gildi verklagsreglur VL-006, útg. 5.0, dags. 1. janúar 2021.